

Norsk Ornitologisk Forening (NOF)

Sandgata 30 B
N-7012 Trondheim

e-post: nof@birdlife.no internett: www.birdlife.no

Telefon: (+ 47) 73 84 16 40
Bankgiro: 4358.50.12840
Org. nr.: 970 089 748 NVA

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Deres ref.	Deres kontaktperson Kristin Thorsrud Teien	Vår ref. 2015-68/350.2	Vår kontaktperson Kjetil Aa. Solbakken	Dato 13.4.2015
------------	---	---------------------------	---	-------------------

Innspill fra NOF til Stortingsmelding om norsk handlingsplan for naturmangfold

Norsk Ornitologisk Forening (NOF) viser til invitasjon til å komme med innspill til *Stortingsmelding om norsk handlingsplan for naturmangfold*, og presenterer her våre innspill.

Ivaretagelse av norske IBA-områder

IBA-områder (Important Bird and Biodiversity Areas) er et nettverk av globalt viktige fugleområder som er identifisert på bakgrunn av internasjonalt anerkjente kriterier. Disse er identifisert av BirdLife International i samarbeid med Norsk Ornitologisk Forening. Vi vil fremheve at alle disse områdene har svært stor verdi for norsk naturmangfold spesielt knyttet til artsgruppen fugler, også i en internasjonal sammenheng. Mange av områdene har i dag status som verneområder, men mange er ikke omfattet av vern eller andre former for sikringstiltak. Alle disse områdene bør imidlertid være prioriterte områder dersom man skal ivareta norsk natur. Norske IBA-områder er dessuten en viktig bestanddel av Emerald Network i Norge. Totalt har vi pr. i dag 93 IBA-områder i Norge inkludert Svalbard. En oversikt over områdene med beskrivelser finnes her: <http://www.birdlife.org/datazone/site>.

NOF ber derfor om at norske IBA-områder bevares og forvaltes på en bærekraftig måte, og vurderes i forhold til fremtidige verneplanprosesser. Dette er et treffsikkert virkemiddel for ivaretagelse av natur.

Artsmangfold

NOF mener at overordnet mål for en slik handlingsplan må være å sikre at vi har livskraftige bestander av alle naturlig forekommende arter i Norsk natur. Fugler er en velkjent og godt undersøkt artsgruppe i forhold til mange andre. Fugler har samfunnsverdi, egenverdi og er veldig gode indikatorer for naturen som helhet. Ved å bevare de habitater og økosystemer som er viktige for fugler, bevarer man i tillegg på en effektiv måte et mye bredere spekter av biologisk mangfold.

Antallet prioriterte arter må økes vesentlig slik at man nærmer seg målet om 400 prioriterte arter etter naturmangfoldloven. Dette er viktig og må prioriteres. Det haster å få mer av dette på plass med gode systemer for oppfølging, slik at det kan fungere etter hensikten. NOF vil fremheve at det er viktig å fortsette og intensivere arbeidet med å utarbeide og følge opp handlingsplaner for trua arter gjennom kartlegging, overvåking og tiltak.

Det må spesielt fokuseres på tiltak for å bevare arter som er så trua at de står i fare for å bli utryddet globalt (spesielt kategoriene CR, EN og VU på IUCNs globale rødliste). Dette har etter vår vurdering vært noe underfokuseret i Norge, til fordel for artenes status nasjonalt. Dette gjelder fugleartene dverggås, sjørørre, havelle og stellerand, som alle bør være aktuelle for fortsatt oppfølging med handlingsplaner og status som prioriterte arter. Fugleartene gulnebbblom, dobbeltbekkasin, svarthalespove, storspove og ismåke er dessuten listet som *Nær truet* på den globale rødlisten og må også gis fokus. I tillegg må det fokuseres på norske arter som er truet eller som vi har et særlig

forvaltningsansvar for. Noen slike arter er: sædgås, praktærfugl, fjellvåk, åkerrikse, vipe, brushane, krykkje, makrellterne, lomvi, alke, hubro, snøugle, sanglerke, hauksanger og vierspurv.

Det er viktig at fuglers hovedtrekkruiter og viktigste rasteplasser under trekket vektlegges i arealplanlegging. Slike lokaliteter må identifiseres og kartfestes på en bedre måte enn i dag, og tas inn på et økologisk grunnkart over Norge.

Det må dessuten jobbes med tiltak som sikrer at arter som i dag ikke er truet, heller ikke i framtida får status som truet. I denne sammenheng er det avgjørende med politikk for norsk skogbruk og landbruk som i stor grad ivaretar skoglandskapet og jordbrukslandskapet viktighet som leveområde for en lang rekke arter. Dagens praksis med omfattende hogst av skog i hekketiden for fugl er ikke bærekraftig, og kan ikke fortsette som i dag innenfor rammene av en bærekraftig naturforvaltning.

Nasjonal tiltakspakke for sjøfugler

NOF har tidligere i brev og møter spilt inn behovet for en tiltakspakke for norske sjøfugler ovenfor Klima- og Miljødepartementet. Dette mener vi må være sentralt i arbeidet med denne overordnede handlingsplanen for naturmangfold. I denne forbindelse foreslår NOF at det blant annet fokuseres på følgende:

- Konkrete tiltak som reduserer sannsynligheten for at sjøfugler blir fanget og drukner i fiskeredskaper, i første rekke utarbeide en egen handlingsplan mot bifangst av sjøfugl i fiskeriene, i nært samarbeid med kystfiskerieringen. Fungerende tiltak vil være «vinn - vinn» for næringen og for sjøfuglvernet. Vi viser i denne sammenheng til EUs handlingsplan på området og NOFs nettsak: <http://www.birdlife.no/naturforvaltning/nyheter/?id=1159>
- Målrettede tiltak i forvaltningen av fiskearter som direkte eller indirekte er viktige for sjøfugler. Bestanden av flere viktige fiskearter er i dag under sine naturlige nivåer på grunn av overfiske.
- Bedre beskyttelse av sjøfugler innenfor eksisterende verneområder gjennom å styrke vernebestemmelsene og praktiseringen av dem, inkludert utvidelse av perioden med ferdselsforbud til å gjelde hele yngletiden i noen områder.
- Utvikle og prøve ut en ordning for fleksible verneområder for å sikre hekkekolonier for makrellterne og rødnebbterne som er kjent for å skifte hekkeplass i skjærgårdsområder og derfor ofte hekker utenfor fast vernede områder. Utvikling av en slik ordning kan kanskje skje i samarbeid med kommuner og båtforeninger.
- Bedre beskyttelse av hekkende sjøfugler utenfor vernede sjøfuglkolonier, blant annet gjennom en målrettet informasjons- og holdningskampanje for å fortelle om sjøfuglens situasjon og hva man kan bidra med for å bedre den.
- Øke ressursene til oppfølgingen av den nasjonale handlingsplanen mot mink, som er en fremmed art med status svært høy risiko på norsk svarteliste for arter.
- Unngå å lokalisere vindkraftverk i viktige trekkruiter eller næringssøksområder for sjøfugl.
- Rask gjenopptakelse av arbeidet med å utarbeide nasjonale handlingsplaner for sjøfugler. Dette gjelder både en overordnet plan og artsvisse handlingsplaner for de mest utsatte artene.

Økt vern og restaurering av norske våtmarker og myrer

Intakte våtmarksområder og våtmarkssystemer er svært viktige for naturmangfold, i et klimaperspektiv, gir mange viktige økosystemtjenester og har stor samfunnsnytte. Mange norske våtmarksområder av regional, nasjonal og til og med internasjonal verdi er ikke sikret for ettertiden gjennom vern. Norske våtmarker er generelt under stort press, og det er derfor et svært stort behov for en ny runde med våtmarksvern - en verneplan II for våtmark!

Som en del av dette må fokuset på våtmarksrestaurering økes. Det er allerede satt i gang noen konkrete og gode tiltak her, og dette må økes og følges opp. Dette er en treffsikker satsing både for naturmangfold og klima.

Praksisen med drenering og ødeleggelse av myrer i Norge må avsluttes, både av hensyn til biologisk mangfold og klima.

Kunnskapsbygging og naturovervåking

Det er viktig å fortsette og styrke arbeidet med å bygge kunnskap om norsk natur, og spesielt overvåking av bestandsutviklingen og forekomst hos norske fuglearter. Fugler er gode indikatorer på endringer i naturtilstand og klima. En styrking av de programmer som gjør dette er viktig for å avdekke de endringene som vi ser konturene av nå. Gjennom overvåking og kontinuerlig kunnskapsbygging tar man pulsen på naturen, slik at man vet det når noe skjer og kan handle i forhold til det. Det er viktig å styrke og videreføre arbeidet med Terrestrisk Naturovervåking og overvåkingen av fugletrekket ved fuglestasjonene på Lista og Jomfruland. Langtidsseriene fra disse overvåkingsprosjektene har vist seg å være blant de beste kildene til sikre trenddata for hvordan det går med de fleste norske fuglearter. Ikke minst i forhold til trekkforløpet vår- og høst i forhold til et skiftende klima. Slik kunnskap om hvordan ulike fuglearter responderer på endrede klimatiske forutsetninger og endret naturtilstand generelt i Norge, må betraktes som nødvendig og rimelige varslingsystemer for viktige deler av norsk natur.

Fornybar energi

Fokuset på å realisere fornybar energiproduksjon må forventes å øke i årene som kommer. Det er viktig at målet om å produsere fornybar energi ikke går på bekostning av målet om å ivareta naturmangfold. For eksempel har norsk vindkraftutbygging frem til nå tatt for lite hensyn til naturmangfoldet. NOF mener man ved fremtidig vindkraftutbygging må legge langt sterkere vekt på å unngå store konflikter med naturmangfold ved å lage samlende planer, og luke ut konfliktfylte lokaliseringer i en tidlig fase.

Norge må slutte å bygge ned og ødelegge verdifull natur til fordel for vindkraftverk og annen fornybar energi.

Fremmede arter

NOF mener at innsatsen på å bli kvitt skadelige fremmede arter må økes. Det er som tidligere nevnt behov for økt innsats i bekjempelse av mink, særlig i tilknytning til verneområder i våtmark og sjø, og generelt i viktige sjøfuglområder der mink er en velkjent og stor trussel. Det er også viktig med intensive tiltak for å hindre etablering av mårhund i Norge, da denne arten vil ha en ødeleggende effekt på mange fuglebestander som allerede er under press.

Artsobservasjoner.no

Rapportssystemet Artsobservasjoner.no er nå uten sammenlikning den klart viktigste kilden til detaljert og oppdatert kunnskap om norsk arts mangfold. Spesielt innen artsgruppen fugler. Over halvparten av alle artsregistreringer i Artskart er nå fugleregistreringer fra Artsobservasjoner. Dette må anerkjennes bedre gjennom økt finansieringen av tjenesten slik at den kan bli enda mer velfungerende enn i dag, og gi enda bedre bidrag til forvaltningen av norsk natur. Tjenesten er i realiteten en løpende atlasregistrering for de artsgruppene den omfatter.

Internasjonale konvensjoner og avtaler

Norge må arbeide for å være en pådriver innen de ulike internasjonale avtalene vi har ratifisert på miljøområdet, og følge opp og disse på best mulig måte, slik at intensjonen i avtalene oppfylles og ikke uthules. Norge må ta mål av seg til å være et foregangsland i så måte.

For Norsk Ornitologisk Forening

Kjetil Aa. Solbakken

Kjetil Aa. Solbakken, generalsekretær